

Bjørn Jensen

– mit liv
som kørende ostehandler

I Nr. 111/63-64

Vandrebrev.

Efter derom fremsat begæring meddeles der herved

B J Ø R N P R E B E N J E N S E N ,

der er født den 10. november 1939 i Køge,
landsogn
og har hjemsted Vordingborgvej 34, Hastrup
pr. Køge.

Vandrebrev til omførsel af varer til forhandling

i Præstø amt.

Vandrebrevet berettiger alene til omførsel af sådanne varer, som ifølge næringsloven af 28. april 1931 § 40, jfr. § 41, eller en i henhold til næringsloven udfærdiget særlig vedtægt må omføres til salg.

POLITIMESTEREN I KØGE, HASLEV, den 7. februar 1964.

Storn

Stats-
Afgift til politikassen
10 kr.

Om min start i livet

Jeg er født den 10. november 1939 som nr. to af fire børn – to drenge og to piger - på Johannevej 10 i Køge Landsogn. Far hed Børge og mor hed Gudrun. Her boede familien de første 12 år af mit liv. I nr. 16 boede farmor og farfar, og min faster og onkel – han var bager – boede i nr. 2. Vi børn elskede, at farmor og farfar var lige i nærheden, så dem stak vi tit ned til.

Storesøster Connie og en lille Bjørn ved farmor og farfars hus på Johannevej 16.

Vi boede til leje på 1. sal i en gammel villa. Lejligheden bestod af to stuer, et soveværelse, køkken og spisekammer.

To voksne og tre børn på så lidt plads – min sidste søster blev først født, da vi var flyttet til Hastrup – det var trangt.

Toilettet var i gården, lokum hed det dengang. Ejeren af villaen boede i stueetagen, og sidst i fyrrerne indlagde han toilet under trappen til 1. sal, men det måtte vi dog ikke benytte. Det gjorde vi nu alligevel, når han ikke var hjemme. Hans kone gav os lov, hun var en rigtig sød dame. Når vi skulle have et bad, foregik det i en zinkbalje i vaske-rummet i baghaven. Det var sommetider en kold »fornøjelse«.

Når der skulle vaskes hår, foregik det i køkkenvasken. Dengang vaskede man håret i en æggeblomme og skyllede det i øl, så blev håret så pænt blankt.

Vi børn blev godt opdraget af vores forældre. Vores far kunne være meget streng. Blev cyklen ikke sat i skur efter endt brug, satte far den væk, og vi måtte gå til skole, og den var ikke lige om hjørnet. Men vi fik nu altid cyklen igen efter et par dage.

Min første cykel var med faste gummihjul, sådan var det den-gang. Det var meget praktisk, så kunne de ikke punktere. Men cyklen var nu lidt tung med de hjul.

Når mor og far ikke var hjemme, erobrede min storesøster og jeg køkkenet. Så lavede vi karamelstænger på stegepanden af margarine, havregryn og sukker.

I dag tror jeg nok, at vores forældre anede det, men de sagde aldrig noget til det.

Om vinteren skøjtede vi på Billesborg engen ved Sdr. Viadukt bag det nuværende Vallø Camping, som ikke eksisterede den gang.

Når jeg tænker tilbage, var vinteren altid forbundet med sne og kulde, og vi løb altid på skøjter og kælkede.

Vejret har sandelig ændret sig med tiden, eller husker jeg forkert?

Om sommeren morede vi os med at lave »kæpheste« af grene, som vi bare satte en snor i, så var det en fyrig gang, og vi red af sted over prærien og medbragte proviant i form af rugbrød og marmelade.

Vi havde en dejlig barndom. Sommerferierne tilbragte vi hos mormor og morfar, som boede i Roskilde.

Som 6½-årig – 1. april 1946 – startede jeg på Brockmanns skole, og gik der til og med 5. klasse, længere kunne skolen ikke have eleverne. Eleverne blev derfor flyttet til Tøxens skole, og her gik jeg så til og med første halvdel af 8. klasse.

Familien flyttede nemlig i 1951 til Hastrup, som dengang lå i Herfølge kommune. og da jeg af den årsag ikke mere kunne gå på Tøxens skole i Køge kommune – ja det kunne jeg godt, men så skulle der betales skolepenge, og det ville mine forældre ikke - skulle jeg overflyttes til Herfølge skole den sidste halvdel af 8. klasse. Det havde jeg ikke lyst til, jeg ville hellere ud af skolen og i lære, men jeg skulle overflyttes til Herfølge skole.

Her er jeg 11 år, og meget optaget af en læsebog på Brockmanns skole.

Far handlede ost med skoleinspektør Rasmussen på Herfølge skole. Hans forslag var, at far skulle lade være med at betale til Tøxens skole, hvorefter jeg ville blive smidt ud, og så skulle Rasmussen på Herfølge skole herefter nægte at modtage mig som elev den sidste halvdel af 8. klasse.

Så gik jeg ud af skolen, og i samråd med mine forældre søgte jeg og fik en læreplads som kommis hos Ch. Flindt's Eftf. I Vestergade 20 som kommis. Det var en stor købmandsgård, som handlede med isenkram, foderstof, tjære, mursten og kolonial.

14 dage efter jeg var kommet i lære, skulle jeg på kon-firmationsrejse til Schweiz. Jeg fik heldigvis fri til at tage af sted i ca. en uge, og fortsatte så i lærepladsen, da jeg kom hjem. Og turen var en dejlig oplevelse. Jeg blev udlært 1. april 1958. Jeg arbejdede herefter en måned som kommis hos Flindt, og fik så ansættelse den 1. maj 1959 – også som kommis – hos købmand Carlsen i Solrød, men kun i sommerhalvåret.

Fra august arbejdede jeg som lagermedarbejder i ca. fem måneder hos OCEKA på Amerikavej på Vesterbro.

Derefter var jeg soldat i Farum ved ingeniørtropperne fra 2. marts 1959 til 29. juni 1960, hvor jeg blev hjemsendt.

Jeg fik taget stort kørekort derinde, men har aldrig senere haft brug for det.

Og som slut på min karriere som kommis arbejdede jeg igen hos købmand Carlsen i sommermånederne.

Jeg er jo »arveligt belastet«, hvad angår interessen for handel med ost – min far har i alt handlet med ost i 48 år.

Som dreng kørte jeg både med ham ud til kunderne på land-ruten efter skoletid og i ferierne, og jeg var også med på torvet i Køge om lørdagen.

Derfor valgte jeg karrieren som kommis fra, og blev selvstændig kørende ostehandler.

Selvstændig kørende ostehandler

Den 5. oktober 1960 startede jeg som selvstændig kørende ostehandler, men boede stadig hjemme hos mine forældre på Vordingborgvej 34 i Hastrup.

Dengang lå Hastrup ikke i Køge kommune, men i Herfølge kommune.

I starten købte jeg osten af min far, som hele tiden prøvede at sætte procentsatsen ned, som den købmand han var, og han var ikke bleg for at tage 20 øre i opgæld hos mig, men som han sagde, det var fordi han havde udgifter til lager og så videre. Dengang kostede ost lidt over ti kroner kiloet i udsalgspris mod i dag mellem 110 og 150 kr.

I begyndelsen solgte jeg også røgvarer, margarine, konserver og fiskekonserver, men det satte lovgivningen senere stop for.

I sommerhalvåret solgte jeg også tomater og agurker.

Der var for øvrigt, ud over far og jeg, syv mobile ostehandlere i vores distrikt, så der var konkurrence.

Min far og jeg delte senere til dels indkøb af oste, men handlede stadig hver for sig med egen rute, og jeg havde da også min egen bil lige fra starten – en Volvo.

Lidt diskussioner mellem min far og mig var der nu ind i mellem, dog i al fredsommelighed.

Det var for det meste, fordi jeg i alt beskedenhed sommetider handlede lidt bedre end min far.

Og så møder jeg Ulla

Ulla møder jeg til et karneval i Køge i 1963. Ulla er født på Vallø Mejeri, hvor hendes far arbejdede, og Ulla havde job i en slagterforretning.

I starten boede vi stadig hos hver vores forældre.

Den 22. maj 1965 giftede vi os, og flyttede ind i et delvist selvbyggerhus på Ole Rømers Vej 4, hvor vi har boet lige siden. Så guldbryllup har vi fejret for et par år siden.

I 1966 blev familien forøget med Susanne og i 1969 med Brian, og siden er der kommet fem dejlige børnebørn til, to piger og tre drenge.

Stadepladsen på Køge Torv

Min far og jeg på Køge Torv den sidste dag, inden jeg overtog vognen.

Sideløbende med osteturene havde min far fra 1939 stadeplads med salg af oste på Køge Torv om lørdagen.

Jeg hjalp til i forretningen fra 1972 til 1987, hvor min far stoppede som 71-årig, og jeg overtog som en selvfølge stadepladsen efter ham. I 1972 kom jeg slemt til skade med en finger, og kunne derfor ikke køre bil.

Ulla måtte træde til og køre turene.

Ulla ved stadepladsen på Haslev Torv.

Da jeg fik »førligheden« tilbage, fik Ulla lyst til at fortsætte med sine egne ture to dage om ugen, og det blev onsdage og torsdage i Hasstrup-området.

Ulla fik derudover sit eget stade på Haslev Torv. Det havde hun fra 1984 til 1999.

Både i Køge og Haslev havde vi unge medhjælpere, og vores børn hjalp også til. Brian arbejdede også af og til hos ostehandler Jørgen Belling i Åstrædets Ostehus.

Lidt historie

Dengang i 60'erne var det meget almindeligt, at mælkeemanden, charcuterimanden med svinekød, slagtermanden med oksekød, brødmanden fra brødfabrikkerne, bageren, fiskemanden, øl-bryggerne med øl og vand og ostemanden kørte rundt i land-distrikterne og solgte deres varer, men dengang var der også nogle hjemme på hverdage for det meste.

Supermarkeder fandtes jo ikke, og man kunne af afstands-mæssige grunde ikke handle hver dag, som vi gør i dag, så de handlende kom til kunderne. Det er faktisk ved at blive almindeligt igen.

Nu bestiller man bare ved et klik med en mus, og så bliver varerne leveret til døren, selv om man ikke er hjemme.

Her er Ulla ved sin bil sammen med en kunde

Men det er af en travl chauffør, så selv om man er hjemme, er der ikke tid til meget snak og udveksling af vejrliget, som der var i vores tid. Når Ulla og jeg kørte vore ture, var der altid tid til en god snak med kunderne, børnene fik en lakridscigaret, og siden en slikkepind, da der ikke kunne fås lakridscigaretter mere, og hundene på gårdene elskede os, fordi de altid fik en osteskorpe. Nogle kunder sagde såmænd, at hundene næsten vidste, hvornår vi kom, og blev urolige, hvis vi ikke kom til den tid, vi plejede.

Var der ingen hjemme, når vi kom, lå der en bestillings seddel, og så fik vi bare pengene næste gang. Vi har gemt nogle af disse sedler, det er sjovt rent historisk.

Vi har mødt de dejligste mennesker i forbindelse med køre-turene, og har haft mange hyggelige oplevelser.

Her kan bl.a. nævnes en kunde i Strøby, hvor jeg havde nøgle til huset, så lavede jeg selv kaffe, hvis der ikke var nogen hjemme.

Der var også dengang, hvor bilen brød sammen i en snestorm, og jeg blev tilbudt overnatning i Hårlev af en kunde, hvilket jeg modtog med glæde, da Falck pga. høj sne ikke kunne komme frem.

Volvo i den kendte bemaling

Dagen efter blev jeg hentet af Karl Rygind, kaldet »Rygvind«, en af Falck's mest uforfærdede reddere, og da kunden tilbød os frokost – der var fødselsdag i huset – slog han radioen fra i mellemtiden. Den gik vist ikke i dag. Denne kunde er siden blev vores bedste venner.

Jeg besøgte mellem 80 og 120 huse, gårde og firmaer om dagen på de længste ture. Ruten strakte sig over 15-20 km, og jeg kørte tirsdag til fredag. Og det var vel at mærke hver uge.

Ruten var St. Tårnby, Varpelev, Strøby, Strøby Egede og Hastrup. Senere udvidede jeg ruten med Alkestrup, Tureby og Hårlev.

Om sommeren startede vi ugen med at køre til Grønttorvet i Valby, hvor vi købte tomater og agurker, og derefter i Kødbyen, hvor vi bl.a. købte konserves og papir/poser (emballage).

Ost købte vi hos tre forskellige ostegrosserer.

Senere handlede vi en del med en sælger fra Ostemesteren i Ølstedbro.

Det hændte også, at der kom en sælger fra Holbæk.

Sommetider kørte vi derefter til Holbæk, Slagelse eller Tølløse, hvor der også var ostegrosserer.

Det var ikke så ringe, så var vi fri for at køre helt derop.

Det skal lige nævnes, at jeg kun har haft fire sinkedage på 40 år – altså dage, hvor jeg af forskellige årsager – vejrlig m.m. – ikke har kunnet køre, men selvfølgelig har der også været fravær pga. sygdom.

Køge Torvelaug

Og så er der lige torvehandelen. I 1996 ønskede Køge Kommune, at der blev oprettet en torvehandlerforening.

Den blev oprettet lørdag den 28. september 1996 ved et lille møde ved springvandet på torvet.

Mere formelt var det ikke.

Det kom til at hedde Køge Torvelaug. Jeg var formand i 10 år.

Der åbnes for ostesalget på torvet på en regnfuld dag.

Hjemmelageret

Hjemme havde vi fået etableret et kølerum til oste, der skulle have 10-12 grader, og vi havde også et specielt køleskab til oste, der kun skulle have 2-4 grader.

Det er for at ostene ikke skal modnes for hurtigt. Vi havde konstant 300-400 oste på lager, tro det eller ej, det var to til tre tons oste.

Nogle var salgsmodne med det samme, mens andre ikke kunne sælges, før de havde ligget fra ca. fire måneder op til halve eller hele år. Vi havde også lidt konserves på lager samt små rullepølser, røget medister, spæk og spegepølse.

Salget af disse varer stoppede helt af sig selv, fordi kunderne begyndte at købe i supermarkederne.

Mine mange biler

Vognparken oprangeret – klar til dagens arbejde

Vi har slidt adskillige biler op under salgsturene. Tre Volvo'er, to Mitsubishi'er og den sidste var en Toyota Hiace.

De har alle været gule og blå med »Ost« som den eneste påtrykte reklame bortset fra telefonnummer og navn.

Reklame behøvedes ikke, folk vidste, hvem vi var.

Køge Handelsstandsforenings aktivitetsudvalg

Jeg var med i Køge Handelsstandsforenings aktivitetsudvalg, fordi jeg var med i Torvelauget.

Her blev der lavet mange arrangementer på torvet i tidens løb.

Et par år til jul satte vi seks små grantræer op på torvet. Køge kommune betalte træerne, og vi kontaktede seks børnehaver i Køge, om de kunne tænke sig, at deres børn pyntede træerne.

Det ville de meget gerne, og det kom der nogle fantastisk sjove og meget fine juletræer ud af.

Pynten var naturens egne materialer.

Børnene fik til gengæld honningkagehjerter og sodavand sponsoreret af Guldbageren, og nogle dage efter var jeg ude med en kasse æbler og en kasse appelsiner til hver af børnehaverne.

Et dejligt billede af børnehavebørnene i færd med at pynte juletræerne

De første to år stod træerne julen ud, men da pynten året efter blev stjålet, og træerne revet op af kummerne, stoppede vi, for det var synd for børnene.

I september 2000 havde vi i samarbejde med Spritfabrikkerne, som udskænkede gratis snaps – Blå Aalborg – smagsprøvning og salg af oste på torvet. Vi serverede brie, camembert og rødkitost. Det går meget fint til den milde Blå Aalborg. Til Rød Aalborg skal der skrappere ost til. Arrangementet fik en kæmpe tilslutning, og i den forbindelse fik Ulla og jeg byttet de hvide kitler, som vi hidtil havde brugt, med blå, som vi selv købte, da de gamle hvide faktisk var slidt op, og de hvide kunne heller ikke fås mere.

Vi forsøgte os også med »Salatens dag« i samarbejde med Pølsekiosken på torvet, restaurant Arken på Lystbådehavnen og Køge Marketing ApS på torvet. Det blev nu ved denne ene gang.

Men så var der »Sildens dag«, som blev en kæmpe succes. Det startede i et stort telt på torvet i 1999, og succesen blev så stor, at der til sidst ikke var plads nok på torvet. Det blev så henlagt til havnen ved Bryggeriet Braunstein, meget praktisk, da øl og snaps kunne købes der, og der var plads til et stort telt på havneområdet. Det er stadig en kæmpesucces.

Der kommer mange mennesker fra nær og fjern for at spise sild fra de lokale restauranter.

»Den lille Vinkælder« havde også stor succes ved i 1998 at arrangere »Tureby Vinfestival«.

Der var 130 borgere, der på forhånd havde købt billet til arrangementet, og det var et flot arrangement, som Melitta og Bo Achton havde stabled på bene-ne.

Den store buffet blev leveret af Bjæverskov forsamlings-hus, og Ulla og jeg stod for osten.

Her er Brian med ved ostebordet sammen med Ulla og jeg.

I november 2002 havde »Den lille Vinkælder« syv års fødsels-dag, og i den anledning blev der holdt vin- og ostesmagning på Odd Fellowgården i Køge. Tine og Kristian Østergaard fra Odd Fellow-gården serverede en skøn buffet, »Den lille Vinkælder« stod for vinen og så-mænd også en enkelt cognac, og vi stod for osten.

Ost og vin har altid gået godt i spænd sammen. Det var et helt igennem flot arrangement, og der var mødt mange mennesker op.

Og her er familien samlet i vognen på vores sidste dag på torvet

Osteb Branchen

Som i dag, skulle de faste levnedsmiddelbutikker have et så-kaldt næringsbrev for at drive forretning, og man kunne heller ikke bare starte en rute med salg af madvarer af den ene eller anden slags. Der skulle først udstedes et såkaldt »vandrebrev«, som politimesteren skulle udstede, og ligesom i dag var der jævnligt kontrol fra Fødevarestyrelsen, både med de kørende og med de faste butikker.

Som mange andre brancher indenfor fødevarerindustrien har ostehandlerne en forening - Ostehandlerforeningen for Danmark – som jeg i 1960 meldte mig ind i.

I 1976 blev jeg valgt ind i Sjællandskredsens bestyrelse som kasserer, og 1979 blev jeg valgt som kasserer i selve Ostehandlerforeningen for Danmark.

Foreningen havde 100 års jubilæum i 2016. I dag er jeg æresmedlem. For ca. 30 år siden var jeg med til at starte et salgsselskab indenfor Ostehandlerforeningen, som skulle stå for videresalg til ostehandlerne – »Ostemesteren«.

Man tegnede aktier i selskabet, og de er gået hen og blevet mange penge værd i dag.

Ostene beskues før en bedømmelse

Vi købte Ølstedbro Gl. Mejeri ved Horsens, et nedlagt mejeri. Ostehandlerforeningen eksisterer stadig, men ligger nu i Odense under samme tag som slagter-, fiske- og ostehandlere, og Ølstedbro Gl. Mejeri blev solgt og huser nu, efter forskellige andre aktiviteter, Ølsted Bryglaug. Sjællandskredsens havde en årlig ostebedømmelse i Ringsted, senere Slagelse.

Der kunne være op til 180 numre, der skulle bedømmes.

Det var ostehandlerne selv, der bedømte ostene, og der var første, anden og tredje præmier i de forskellige kategorier.

Når bedømmelserne så var overstået, kunne ostene købes ved en auktion.

Arrangementet var altid et stort tilløbsstykke, og der blev serveret frokost med øl og brændevin indimellem, og da auktionen m.v. var vel overstået, var der dans.

Dengang var der ca. 150 mejerier på landsplan. De lavede dog ikke oste alle sammen, men de som gjorde, leverede oste til bedømmelserne. I dag er der ca. 50 mejerier tilbage. Bedømmelserne findes stadig, men nu kun på landsplan.

Studieturen

I 1991 besøgte Ulla og jeg Schweiz i forbindelse med landets 700 års jubilæum.

Her så vi, hvordan Emmentaleren - ”ostens konge” – blev produceret fra bunden af. En ost vejer 100 kg, og den er fremstillet af den reneste upasteuriserede alpemælk fra køer, der kun har spist græs eller hø, absolut intet andet. Til 1 kg ost skal der bruges ca. 15 l. mælk. Osten skal vendes en gang om ugen, og er lagret mindst 52 uger, inden den kan sælges. Ikke så mærkeligt, at den er dyr, men den er meget velsmagende.

Vi var også på tur til Holland med Ostehandlerforeningen, hvor vi besøgte mejerier og smagte på oste.

Her er jeg ved ostevognen i anledning af jubilæet

40 års jubilæet i 2000

Vores 40 års jubilæum som ostehandlere blev afholdt søndag den 1. oktober, og vi inviterede til åbent hus på Ole Rømers Vej, og mange mennesker havde fundet vej for at lykønske os.

Det var en dejlig dag, med udveksling af gode minder fra årene, der var gået.

Og så sluttede vi vores liv som ostehandlere

I 2008 besluttede vi os til at gå på pension.

Vi overlod staden på torvet til J.S.J. Ostespecialiteter ApS fra Tølløse.

I begyndelsen var jeg stadig at finde i ostevognen, for at hjælpe den nye osthandler. I skrivende stund – 2017 – er jeg stadig at finde der indimellem, jeg kan simpelthen ikke lade være. Det er så dejligt at møde kunderne.

Jeg kender dem jo næsten alle sammen, og efterhånden er deres børn og børnebørn kommet til, og den gode snak om oste, den findes stadig. Folk kan stadig godt lide, at der er god tid at handle i, og vind og vejr skal da også stadig lige vendes.

Lirekassemanden giver et nummer ved vognen.

I årene der gik, holdt vi ikke meget ferie. Der blev holdt 12-14 dages ferie om året. Mere blev det ikke til.

Det skal nu lige nævnes, at vi som pensionister har været i Rom med min bror Tom. Det var en dejlig tur. Tom bor i dag i Jylland. Men flere rejser er det ikke blevet til.

Vi er glade for vores hus og have, som også kræver en del tid og overskud.

Fritid har vi dog haft ind i mellem salget af oste. Ulla har gået til porcelænsmalning og blomsterbinding, og efter vi er stoppet med osteturene, er jeg blevet guide og vagt i Kjøge Mini-by.

At figurene på dagens vejrkort er udstyret med en osthandlervogn, er noget af et særsyn, men det har den kendte tegner Erling Nederland gjort her, sikkert for at takke for de gode oste, han og hans hustru har købt på Køge Torv

Et lille udpluk af de mange sedler/beskeder, der lå til ostemanden

Vil du lægge et
stk. ost, samme stør-
relse, som jeg plejer
at købe, på vognstellet.
For igigensens på mod-
satte side af vejen
betaler for mig.

Hilsen P. Pedersen.

64/50

Hvis du har den rigtige ide kommer
skal vi be om sådan et stykke, hvis ikke
må det blive et stykke med. K.

Pengene kan du holde ferie for

hise P og H. ferie.

Bjørn

Vil du gerne lægge et Likh gammet Ost
til Anker (SØK) og saa skulle jeg sige at
han aldrig havde hørt saa godt et Stykke Ost
som kom ikke ikke det andre Steder end hos dig.

Og saa vil jeg gerne have en Daase Rejer
inden du ved er godt at jeg er en fattig Høns
saa jeg har Anker Pengene.

Hvis Annu-Lisi kommer kan du nu godt
invitere hende gaa en Tur til Høns.

Hilsen Helga.

Til ostemanden.

Jeg vil gerne købe et stort stykke af den "sædvanlige" danboost, et stort stykke roquefortost, en æske camembert Høng, gerne lidt moden og et stykke castello, en god trekant.

Vi er på alderdomshjemmet i aften, derfor er der ingen hjemme.

Vi ønsker dig en rigtig god jul og et godt nytår og tak for det gamle år.

Jeg betaler næste gang.

Med venlig hilsen

Kenneth Jensen

TIL ostemanden

Jeg skal have for 40 kr. ost af
den almindelige
Pengene ligger under matten
møllen

Kære Bjørn

*Anges ost i dag jeg
håber jeg kan få kredit
til på onsdag*

Hilsen Gøtte

Byen

et lille stk. Ost - til os begge to
og hvis du så vil læse dem
og mange udgaver i Casposten
er et taget til Fredericia

Hilse Paul

TIL OSTEMANDEN

VIDEDES:

OSTEBORD TIL

NATMAD

FOR

CA 10 PERSONER

M.V.H.

K. HANSEN